dilluns, 02 de maig de 2022

Les víctimes de tràfic de persones menors i explotades laboralment, invisibles

Una recerca de la UdL critica que la protecció es concentra només en les afectades per explotació sexual

Una gran part de les víctimes de tràfic de persones són invisibles a l'Estat espanyol i, per tant, pateixen una falta de protecció i assistència per part del sistema. Així ho afirma una recerca de la Universitat de Lleida (UdL) publicada a la revista *European Journal on Criminal Policy and Research* [https://www.springer.com/journal/10610], que també es presentarà en un congrés a la UdL els propers dies 12 i 13 de maig. L'estudi revela que l'assistència se centra en dones víctimes de tràfic sexual que s'ajusten a l'estereotip d'estrangeres en situació administrativa irregular, deixant al marge altres persones afectades per aquest procés d'esclavitud com ara les menors i les explotades laboralment.

Menors a Tànger / Foto: Miguel González Novo (CC BY-NC 2.0)

La investigació, encapçalada per la catedràtica de Dret Penal Carolina Villacampa, s'ha basat en les enquestes realitzades a 150 organismes, organitzacions i entitats dels àmbits judicial, policial, educatiu, sanitari i dels serveis socials (incloses les ONGs) que van detectar 7.448 víctimes de tràfic [https://www.udl.cat/ca/serveis/oficina/Noticies/Lambit-laboral-segona-causa-del-trafic-de-persones-a-lEstat-espar] en un període de dos anys. Després d'un primer estudi sobre les diferents tipologies han volgut anar més enllà i analitzar la detecció i l'assistència prestada.

Els resultats revelen que la majoria de casos van sortir a la llum perquè la pròpia entitat o organisme va emprendre algun tipus d'actuació per detectar-los (34%) o perquè els havien derivat altres entitats (34%). Per darrere, trobem un 24% de víctimes que van demanar ajuda directament i només un 8% on la gent del seu voltant informés del que estava passant. La investigació també apunta que els organismes més centrats en l'assistència, amb més formació i més especialitzats en la matèria són més efectius en la detecció.

"Aquests resultats haurien de portar a replantejar l'atribució exclusiva de la facultat d'identificar i registrar formalment les víctimes de tràfic a determinades unitats policials, que imposen la normativa d'immigració i el Protocol Marc de Protecció de Víctimes de 2011 del tràfic d'éssers humans", afirma Villacampa. L'article defensa la creació d'un sistema multiagència que permeti als diferents actors registrar les víctimes de tràfic, com es fa als països europeus més eficaços per detectar-les. També reclama més formació professional que abordi les diferents manifestacions d'aquesta realitat.

Quant a l'atenció prestada, la recerca ratifica que s'adreça principalment a les dones víctimes d'explotació sexual i se centra sobretot en l'assistència d'emergència. Les mesures de protecció previstes per la Llei Orgànica 4/2000 [https://www.boe.es/eli/es/lo/2000/01/11/4/con] sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seua integració social (Llei d'Estrangeria) -concessió del període de recuperació i reflexió per 90 dies renovables, permís de residència i treball per motius humanitaris per un màxim de 5 anys, i protecció internacional, amb la concessió de l'estatut de refugiat o la protecció subsidiària- s'atorguen poc i gairebé

exclusivament a aquest col·lectiu "sense tenir en compte les de tràfic amb finalitats laborals, criminals o d'altres formes d'explotació", recullen les conclusions. "Com a resultat, altres tipus de víctimes de tràfic es fan invisibles. Això és especialment alarmant en el cas dels menors", assegura la catedràtica de la UdL.

De les víctimes detectades d'edat coneguda, només 393 (5,5%) tenien menys de 18 anys. A més, les entitats enquestades amb prou feines coneixien la seua situació. Un 48,5% no sabien si eren menors no acompanyats. "La invisibilitat d'aquestes víctimes es tradueix, de nou, no només en la seua falta de detecció, sinó també en la manca d'organització dels recursos específics d'assistència", destaca Carolina Villacampa. "Cal anar més enllà de l'assistència d'emergència i aplicar mesures encaminades a vigilar l'interès superior del menor i garantir la seua integració educativa", afegeix.

Les expertes i experts de la UdL defensen que les víctimes de tràfic per explotació laboral, on el percentatge d'homes és més elevat, també haurien de rebre atenció del sistema i que els programes d'assistència implementats no es limitin a l'atenció d'emergència, sinó que també incloguin mesures a llarg termini relacionades amb la reinserció de la víctima i també de caràcter laboral. A més, plantegen que s'hauria de reconèixer efectivament el permís de residència excepcional per motius humanitaris que ja preveu la normativa d'estrangeria, sense condicionar-lo a la cooperació de la víctima en la investigació del delicte.

A nivell normatiu, "aspectes com la regulació de l'assistència a les víctimes o la concessió d'un període de recuperació i reflexió haurien d'estar separats de la legislació d'estrangeria i contemplats en instruments legals centrats en la protecció general de les víctimes o, si es considera necessari, en una futura llei integral contra el tràfic d'éssers humans i l'esclavitud", plantegen els investigadors de la UdL. Les propostes d'aquesta recerca, "tot i que s'han formulat tenint en compte la realitat de l'Estat espanyol, també són aplicables a altres països europeus" amb el mateix "enfocament esbiaixat del tràfic, molt influenciat per la política migratòria", asseguren els autors.

M É S I N F O R M A C I Ó :

Article *Institutional Response to Trafficking in Human Beings in Spain: Are All Victims Equally Protected?* [https://link.springer.com/article/10.1007/s10610-022-09506-w]

N O T Í C I E S R E L A C I O N A D E S :

L'àmbit laboral, segona causa del tràfic de persones a l'Estat espanyol [https://www.udl.cat/ca/serveis/oficina/Noticies/Lambit-laboral-segona-causa-del-trafic-de-persones-a-lEstat-espar]